

Dyslexieprotocol

Inleiding

In dit protocol beschrijven wij op welke wijze het Huygens College leerlingen met (mogelijke) dyslexie screent en begeleidt. We streven naar een model van geïntegreerde begeleiding; begeleiding is geen apart, geïsoleerd systeem binnen de school, maar het is een geïntegreerd onderdeel van de organisatie. Iedereen werkt in de begeleiding met elkaar samen. Ons dyslexiebeleid is dus de zorg van allen binnen de school. Het betekent bovendien dat de leerling (naast de ouders) onderdeel uitmaken van het dyslexiebeleid en er dus een eigen verantwoordelijkheid in hebben. Zo ontstaat de driehoek leerling-school-ouders.

Ons dyslexiebeleid is gebaseerd op en volgt het landelijke beleid ten aanzien van dyslexie dat is vastgelegd in het landelijk protocol voor het Voortgezet Onderwijs. Verantwoordelijken voor de uitvoering van het dyslexiebeleid op het Huygens College en de totstandkoming van dit protocol zijn:

Rector: Niels Korf

Plaatsvervangend rector: Tim Peschke.

Ondersteuningscoördinator: Nathalie van der Linden (linden.n@huygens.nl)

Dyslexiecoördinator: Judith Ricke (ricke.j@huygens.nl)

Leerlingen met dyslexie behalen een diploma passend bij hun cognitieve capaciteiten (gebaseerd op IQ-test en/of cito-scores), kunnen omgaan met hun dyslexie en vergroten hun functionele lees- en schrijfvaardigheid (eventueel met (ICT-) hulpmiddelen).

We hanteren de volgende uitgangspunten uit het landelijke dyslexieprotocol van het voortgezet onderwijs:

- a. *De leerling staat centraal.* Het gaat om wat elke leerling nodig heeft en dyslexie mag geen belemmering vormen voor de algemene ontwikkeling van de leerling;
- b. *De ondersteuning vraagt een geïntegreerde aanpak.* Docenten begeleiden de leerling met dyslexie zoveel mogelijk binnen de lessen. Er is een goede afstemming tussen docenten, ondersteuning en directie en tussen leerling, ouders en school;
- c. *Ondersteuning gedurende de gehele schoolloopbaan.* Over het algemeen krijgen leerlingen met dyslexie in de brugklas ondersteuning in de vorm van twee bijeenkomsten en indien nodig vervolgesprekken. Wanneer een leerling in de bovenbouw nog ondersteuning nodig heeft, kan er een vervolgesprek aangevraagd worden bij de dyslexiecoördinator;
- d. *De ondersteuning gaat uit van wat werkt bij de leerling en wat een zo groot mogelijk effect heeft op zijn/haar ontwikkeling.* Het gaat dus om maatwerk; leerlingen met dyslexie hebben behoefte aan ondersteuning op maat.

Beleid

Het dyslexiebeleid van het Huygens College Heerhugowaard richt zich op twee groepen leerlingen. Ten eerste op de leerlingen waarbij vermoedens van dyslexie leiden tot aanmelding voor een voorscreening. Het daadwerkelijke dyslexieonderzoek wordt na deze voorscreening uitgevoerd door orthopedagogenpraktijk Athena te Heerhugowaard. Ten tweede richten we ons op de leerlingen die een reeds geldige dyslexieverklaring bezitten.

Pre-screening

Bij aanvang van het schooljaar krijgen niet-dyslectische leerlingen een signaleringsdictee. Leerlingen met een lage eindscore kunnen in aanmerking komen voor een pre-screening. Indien er geen remediëring is geweest op de basisschool, komt de leerling niet in aanmerking. Remediëring regelen kan via StudieSucces of Athena, beide te Heerhugowaard en deze brengt naar een half jaar advies uit naar de ouders. Er is dan geen pre-screening meer nodig van het Huygens.

Is er wel remediëring geweest op de basisschool dan kan de pre-screening bij ons plaatsvinden. Het officiële dyslexieonderzoek wordt daarna door een extern bureau gedaan. De kosten hiervan zijn voor rekening van ouders.

Als wij de dyslexieverklaring van ouders hebben ontvangen, zal de dyslexiecoördinator een afspraak met de leerling maken om de rechten en plichten door te nemen en de fysieke dyslexiekaart te overhandigen.

Op de dyslexiekaart staan faciliteiten aangegeven, zoals extra tijd bij toetsen, een vaste lay-out bij toetsen en gebruikmaken van ClaroRead (voorleesprogramma voor op de laptop).

Compensatie (faciliteiten)

De leerling krijgt een persoonlijke dyslexiekaart waarop we de faciliteiten en plichten vermelden. Deze kaart heeft de leerling op school altijd bij zich, zodat de leerling de kaart aan de docent kan tonen tijdens bijvoorbeeld toetsen of examens. Er wordt gekeken naar het inzetten van hulpmiddelen en toepassingen die ervoor zorgen dat zij hun taken kunnen uitvoeren bij eindexamens of vervolgopleiding; deze leerlingen hebben recht op tijdverlenging, aangepaste lay-out (lettertype Arial, lettergrootte 12, regelafstand 1,5), daarnaast kunnen zij gebruikmaken van een laptop met voorleesfunctie, woordvoorspeller, spellingscontrole en in de onderbouw zijn ook spellingskaarten/regelkaarten toegestaan bij toetsen (in overleg met betreffende docent). Deze hulpkaarten zijn overigens op het Centraal Schriftelijk Eindexamen niet toegestaan. Bij het Centraal Schriftelijk Eindexamen gelden voor spelfouten dezelfde regels bij alle leerlingen. Als de dyslectische leerling gebruikmaakt van een computer met spellingscontrole en alsnog spelfouten maakt, worden deze fouten net zo streng beoordeeld als bij de andere eindexamenkandidaten. Spelling wordt dus streng beoordeeld en toch weegt spelling nooit zwaarder dan ongeveer een tiende van het totaal aantal te behalen punten voor het examen.

Woordenboeken mogen niet digitaal aangeboden worden, anders ontstaat er een oneigenlijk voordeel t.o.v. de leerlingen zonder dyslexie. Bij het gebruik van ClaroRead¹ geldt dat de (eind)examenkandidaat in voorgaande jaren ook gebruik moet hebben gemaakt van ClaroRead. Een (digitaal) woordenboek gebruiken in de jaren voorafgaand aan het examen kan toegestaan worden om zo het lezen te stimuleren en de woordenschatuitbreiding te bevorderen. Het is wel van belang om tijdig bij toetsen en examens, waarbij de woordenschat wordt getoetst, eerst te oefenen zonder (digitaal) woordenboek.

Begeleiding

In de brugklas zijn er twee bijeenkomsten. De nieuwe leerlingen met een dyslexieverklaring of de leerlingen met een recent verkregen dyslexieverklaring nodigen we hiervoor uit. In die bijeenkomsten maken we o.a. kennis met elkaar, bespreken we de compensaties en delen we leertips met elkaar. Ook wordt het gebruik van ClaroRead geïntroduceerd.

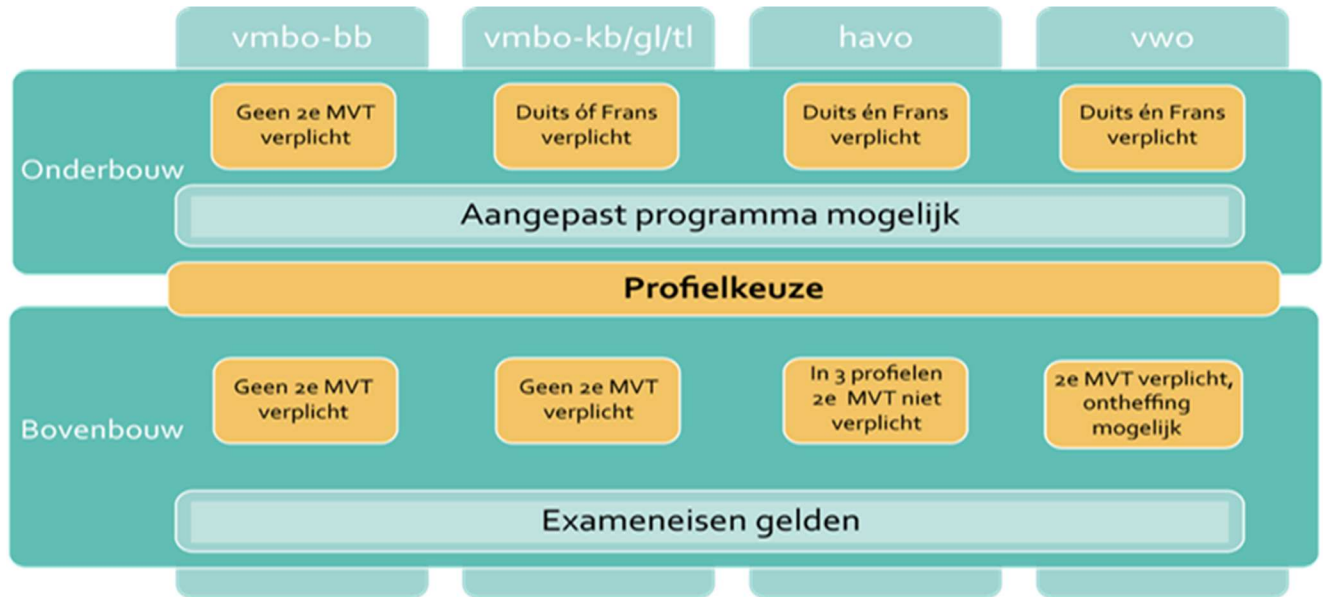
Leerlingen die later in het jaar een dyslexieverklaring krijgen, worden persoonlijk uitgenodigd door de dyslexiecoördinator. Zij krijgen bovenstaande informatie dan 1 op 1 uitgelegd.

Na de bijeenkomsten blijft de coördinator op de achtergrond betrokken. Gedurende het gehele schooljaar zal zij bereikbaar zijn voor vragen, zowel voor leerlingen als voor ouders en collega's.

---

¹ ClaroRead is een door het Huygens ingekocht software pakket dat een leerling met dyslexie in staat stelt tekst via het beeldscherm om te zetten in gesproken taal waardoor deze leerling de tekst kan lezen én horen. ClaroRead werkt voor elke taal die we op het Huygens aanbieden

Talen in de onder- en bovenbouw

Nederlands en Engels

Nederlands en Engels zijn verplichte vakken voor alle leerlingen op alle niveaus. Het minimale niveau dat leerlingen moeten behalen is vastgelegd in de kerndoelen. Wel kan voor deze twee vakken op onderdelen van kerndoelen in individuele gevallen gedeeltelijke dispensatie gegeven worden. Dat noemen we dan een aangepast programma. Daarbij wordt gekeken of er op bepaalde onderdelen van de kerndoelen van het vak aanpassingen gedaan kunnen worden. Dit kan alleen in de onderbouw en indien er sprake is van ernstige enkelvoudige dyslexie waardoor de leerling dusdanig beperkt wordt dat dit de overgang naar het volgende jaar belemmert. Ernstige enkelvoudige dyslexie (EED) houdt in: een grote leerachterstand (ernstig) op het gebied van zowel leesvaardigheid als spellingsvaardigheid en daarbij is er geen sprake van andere aandoeningen (enkelvoudig). De vakken Nederlands en Engels zijn eindexamenonderdelen, dus school zal moeten letten op de gevolgen van gedeeltelijke dispensatie met betrekking tot de overgang naar de bovenbouw en het succesvol afronden van de opleiding.

Frans en Duits

De nadruk bij Frans en Duits ligt op mondelinge communicatie en minder op leesvaardigheid en schrijfvaardigheid. Het streven is A1-niveau aan het einde van de onderbouw.

Dispensatie

vmbo basisberoepsgerichte en kaderberoepsgerichte leerweg

De leerlingen die op de Umbriëlaan in het eerste en tweede leerjaar in de combinatieklassen vmbo-bb/-kb of vmbo-kb/tl zitten, krijgen, naast het verplichte schoolvak Engels, les in een tweede moderne vreemde taal: Duits. Er is de mogelijkheid **vrijstelling** aan te vragen voor Duits.

In de bovenbouw is Duits een keuzevak.

vmbo-tl/havo onderbouw

De combinatieklassen 1 en 2 vmbo-tl/havo leerlingen zijn verplicht in het eerste jaar Frans te volgen. In het tweede jaar krijgen zij, naast Frans, ook Duits. In het tweede jaar mogen zij (in uitzonderlijke gevallen) vrijstelling voor Frans aanvragen, want zij zijn alleen verplicht een tweede moderne taal te volgen en geen derde. Voor het verstrekken van een vrijstelling voor Frans gelden eisen. Deze staan vermeld in het dispensatieprotocol (opvragen bij mevrouw Ricke).

havo/vwo onderbouw

Leerlingen in de combinatieklassen 1 en 2 havo/vwo, 1,2,3 vwo en 3 havo zijn verplicht de eerste drie jaar Frans en Duits te volgen. Vrijstelling voor deze twee talen in de onderbouw is niet mogelijk. Deze leerlingen volgen in het eerste jaar Frans en vanaf het tweede schooljaar Frans én Duits. Het is mogelijk om een **aangepast programma** te volgen voor Frans en/of Duits (in uitzonderlijke gevallen). Hiervoor heeft school een dispensatieprotocol. Een leerling kan een aangepast programma aanvragen indien hij/zij voor dit vak, na de eerste periode van het betreffende schooljaar én ondanks inzet van ClaroRead, geen voldoende heeft weten te halen. De leerling dient een verzoek voor een vervolgesprek in bij de dyslexiecoördinator. Dit vervolgesprek mogen ouders of mentoren ook initiëren.

havo bovenbouw

Leerlingen in de bovenbouw van de havo kunnen de tweede moderne vreemde taal in de bovenbouw vermijden door in de vierde een ander profiel te kiezen dan Cultuur en Maatschappij. Deze leerlingen die in de onderbouw een aangepast programma voor Frans én Duits hebben gevolgd, moeten dus kiezen voor de profielen Natuur en Techniek, Natuur en Gezondheid en Economie en Maatschappij. Binnen deze profielen is een tweede moderne vreemde taal niet verplicht.

vwo bovenbouw

Leerlingen in de bovenbouw van het vwo zijn verplicht een tweede moderne vreemde taal te volgen (Frans of Duits) en er eindexamen in te doen. Zij kunnen dus geen strategische keuze maken ten aanzien van hun profiel. Derhalve is er voor hen de mogelijkheid in 4 vwo **vrijstelling** te vragen voor deze tweede moderne vreemde taal die zij gekozen hebben.

Dit kan alleen indien de leerling:

- een andere moedertaal heeft dan de Nederlandse taal;
- de leerling onderwijs volgt in het profiel Natuur en Techniek of het profiel Natuur en Gezondheid en het volgen van deze tweede moderne vreemde taal naar verwachting een succesvolle afronding van de opleiding verhindert.

Vrijstelling betekent dat de leerling deze taal niet meer volgt. De leerling moet in plaats van de taal een vervangend vak kiezen met een normatieve studielast van ten minste 440 uren (dit betreft de gehele bovenbouwperiode). De keuze is afhankelijk van het aanbod van de school. Er is geen toestemming van de inspectie nodig en er hoeft ook geen melding gemaakt te worden bij de inspectie. Wel moet deze ontheffing vastgelegd worden in Magister, omdat een school moet kunnen aantonen op grond waarvan bepaalde leerlingen een vrijstelling heeft gekregen voor de tweede moderne vreemde taal op het vwo en welk ander vak daarvoor in de plaats wordt gevolgd.